

ESPEN LØKELAND-STAI & SVENN ARNE LIE

en nasjon av
kjøttthuer

NI MYTER OG EN LØGN OM NORSK
LANDBRUKSPOLITIKK

M

LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET

Norsk jordbruk = suksess

NORGES BONDELAG

NYT
NORGE

Norsk
Landbrukssamvirke

Fremskrittspartiet
-for folk flest

Norsk jordbruk = særinteresser

A red oval outline highlights the first question.

- Hvor står vi?

- Hva vil vi?

- Hva gjør vi?

**Hva skjer med
matvaresikkerheten
i Norge?**

Eks.dep.råd Per Harald Grue

**- Vi har nå den største
selvforsyningsgraden siden
vikingtiden**

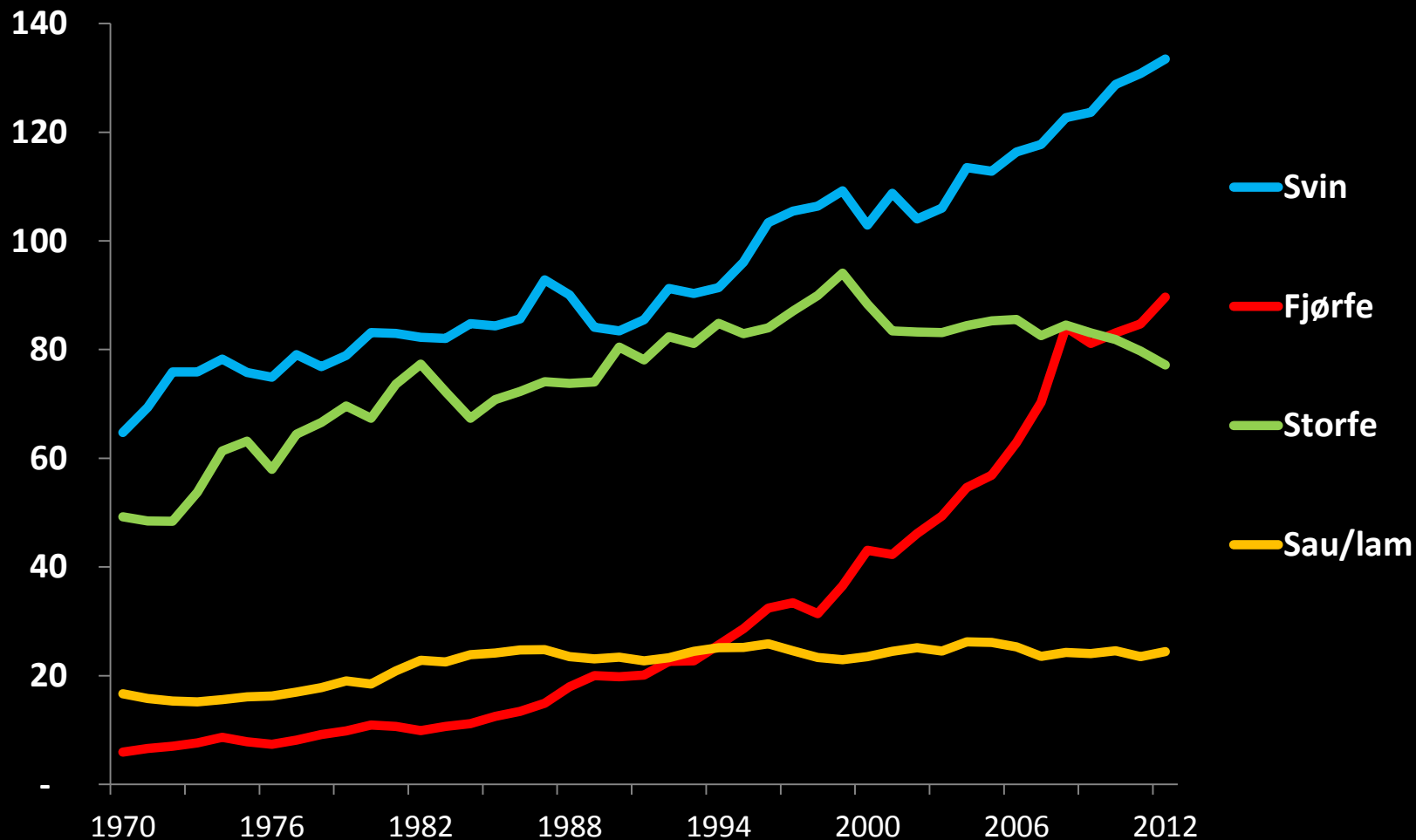

TINEMELK FRA GÅRDER
DER DU BOR

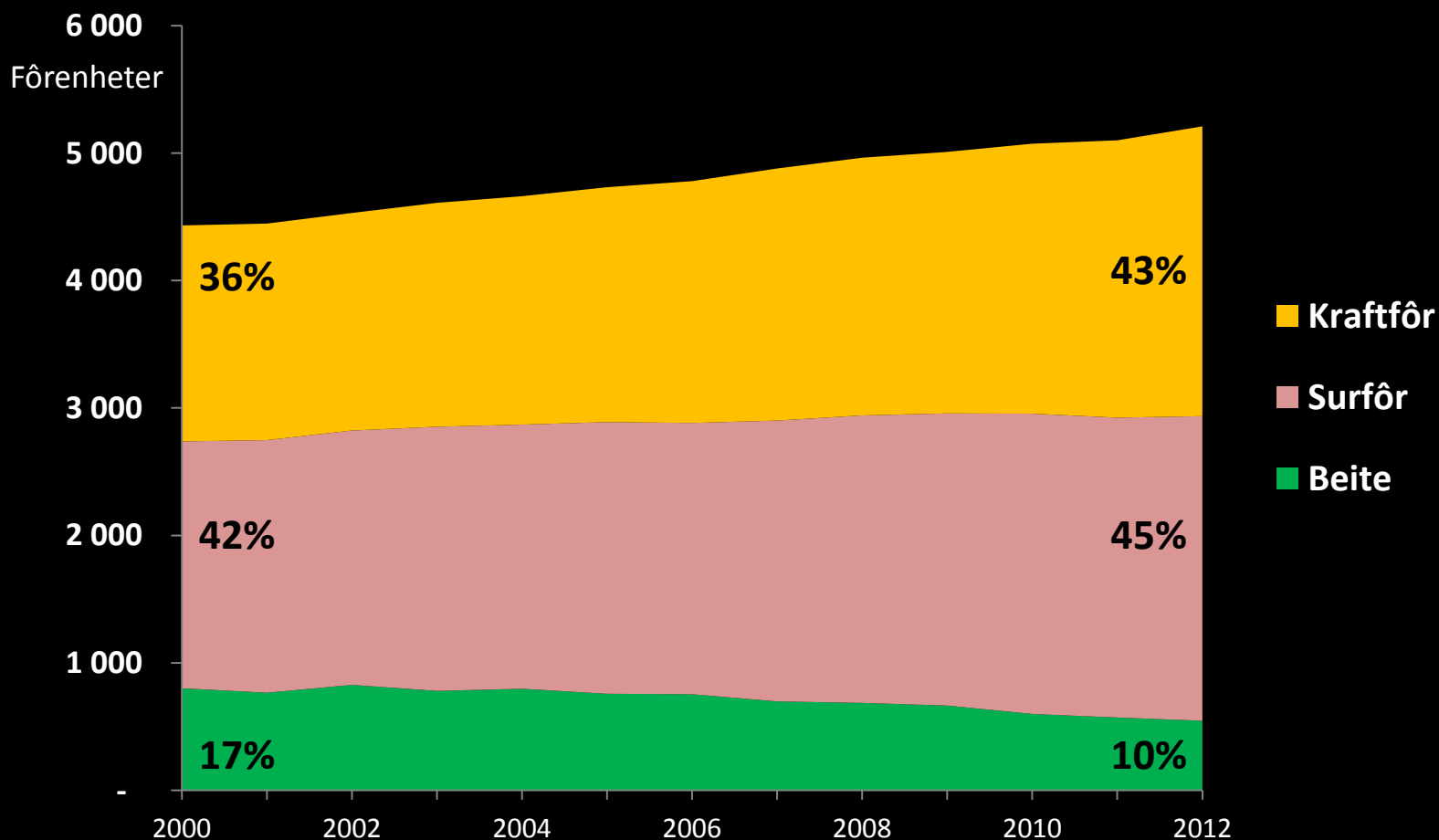

Kjøttproduksjon

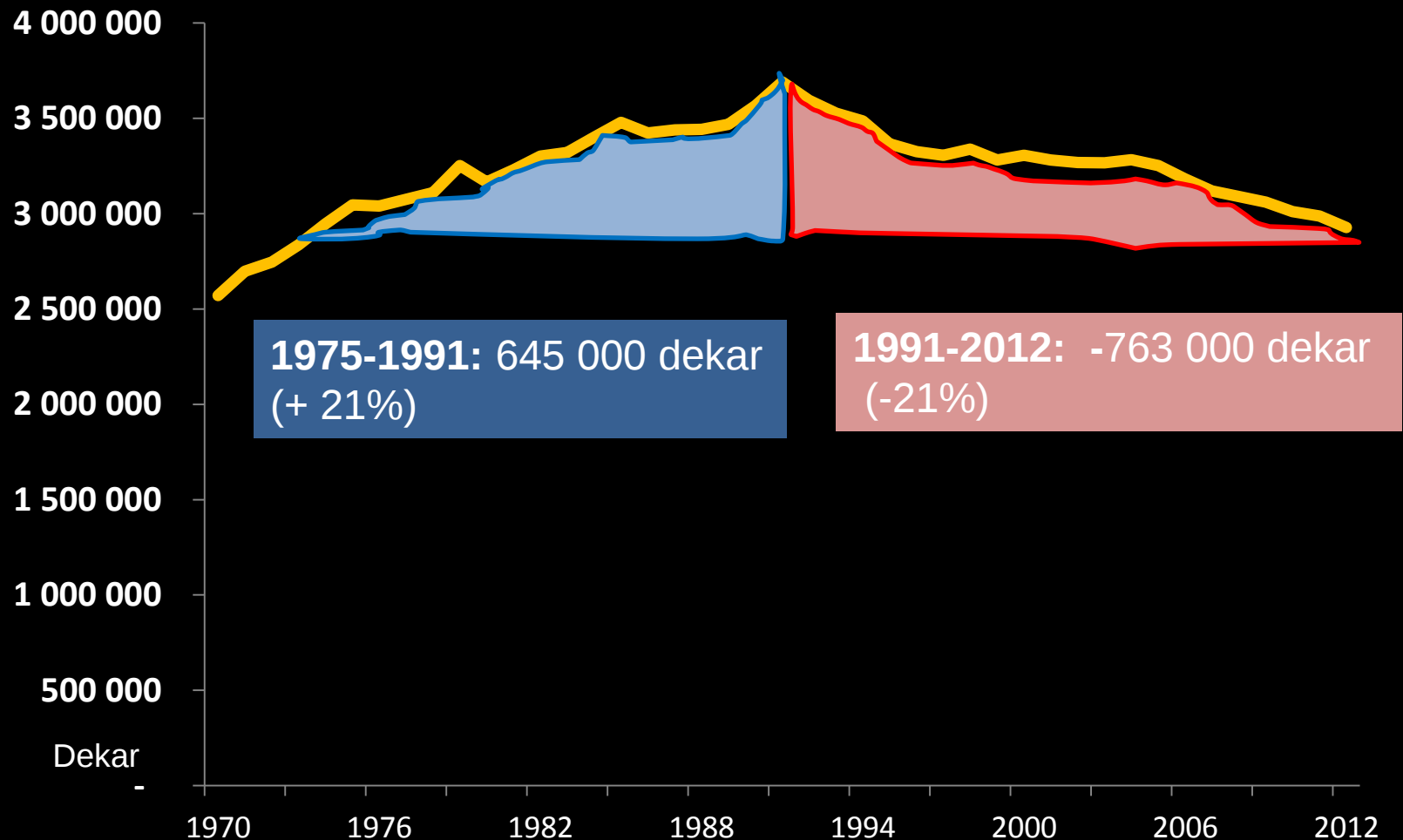
Tusen tonn

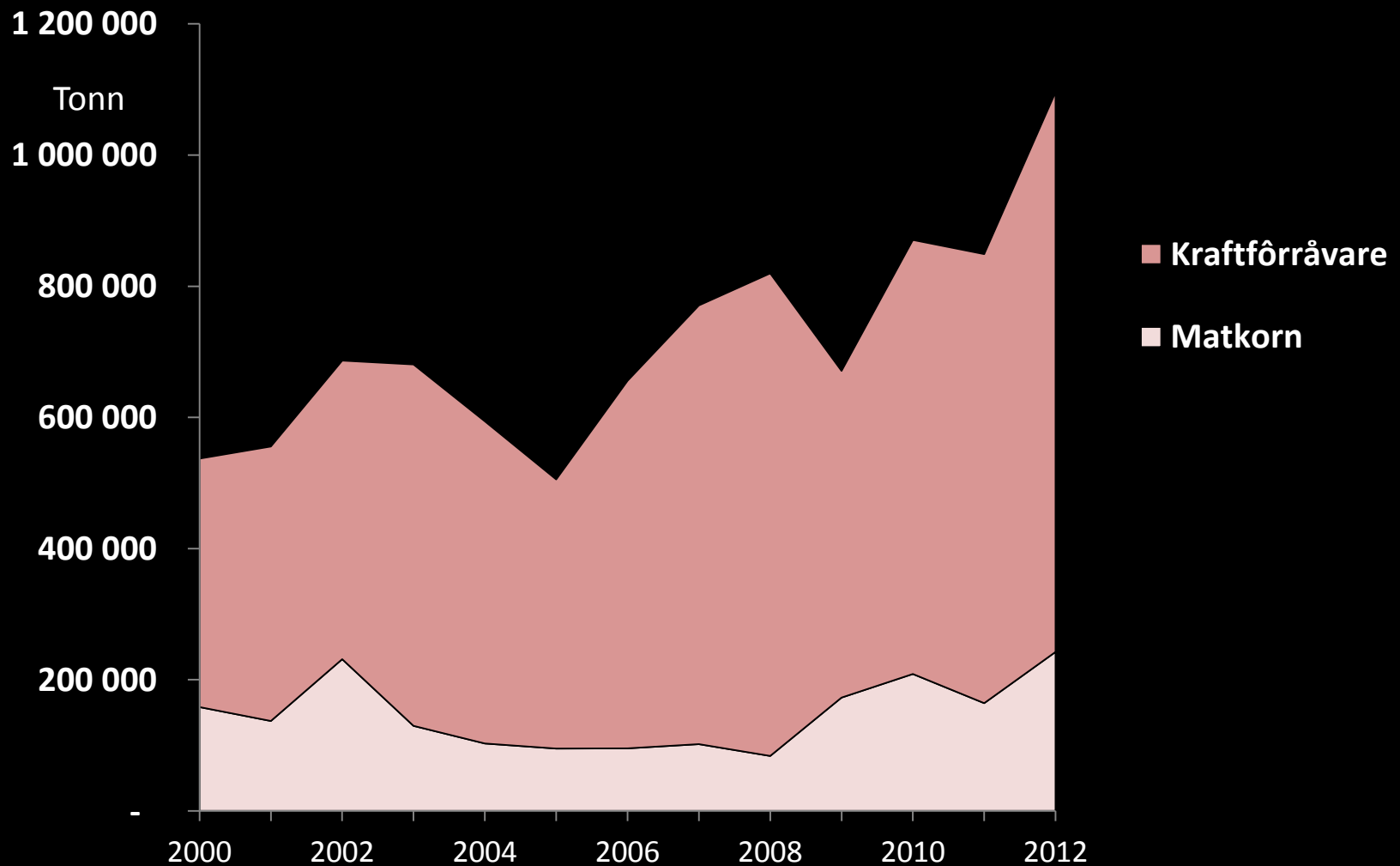
Hva spiser ei ku?

Kornareal 1970-2012

Import av korn og kraftfôrråvare

Meld. St. 9

(2011–2012)

Melding til Stortinget

Landbruks- og matpolitikken

Velkommen til bords

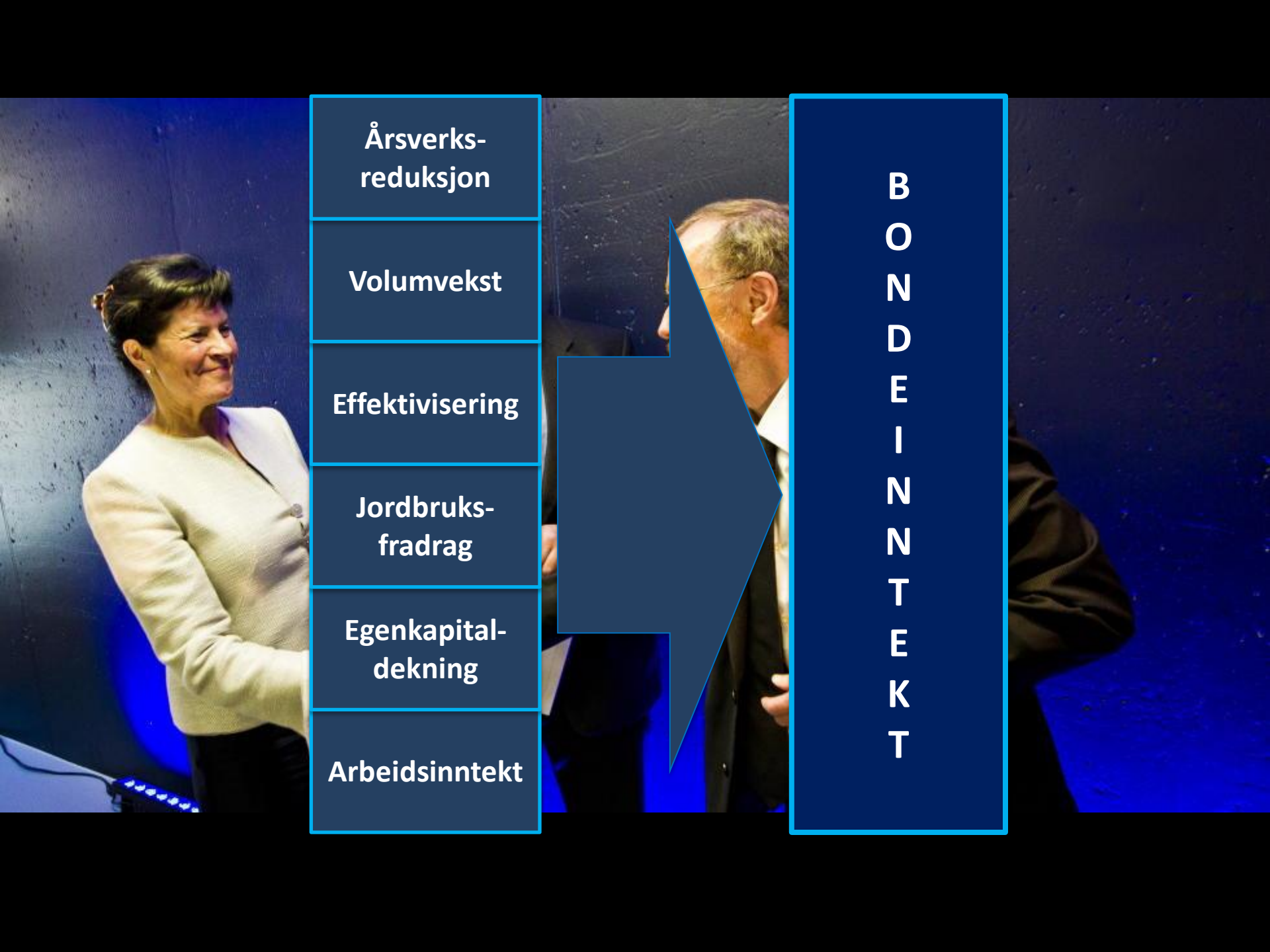

«Datamaterialet tyder på at grovfôrproduksjonen ekstsensiveres og husdyrproduksjonen intensiveres, med økt bruk av kraftfôr, uavhengig av sentralitet. **Det innebærer at husdyrproduksjonen kan økes på dagens arealgrunnlag**

**Lønnsomt
jordbruk?**

”Til sammen har inntektene økt med 77 %, eller 124 000 kroner, fra 2006 til 2012.

**Årsverks-
reduksjon**

Volumvekst

Effektivisering

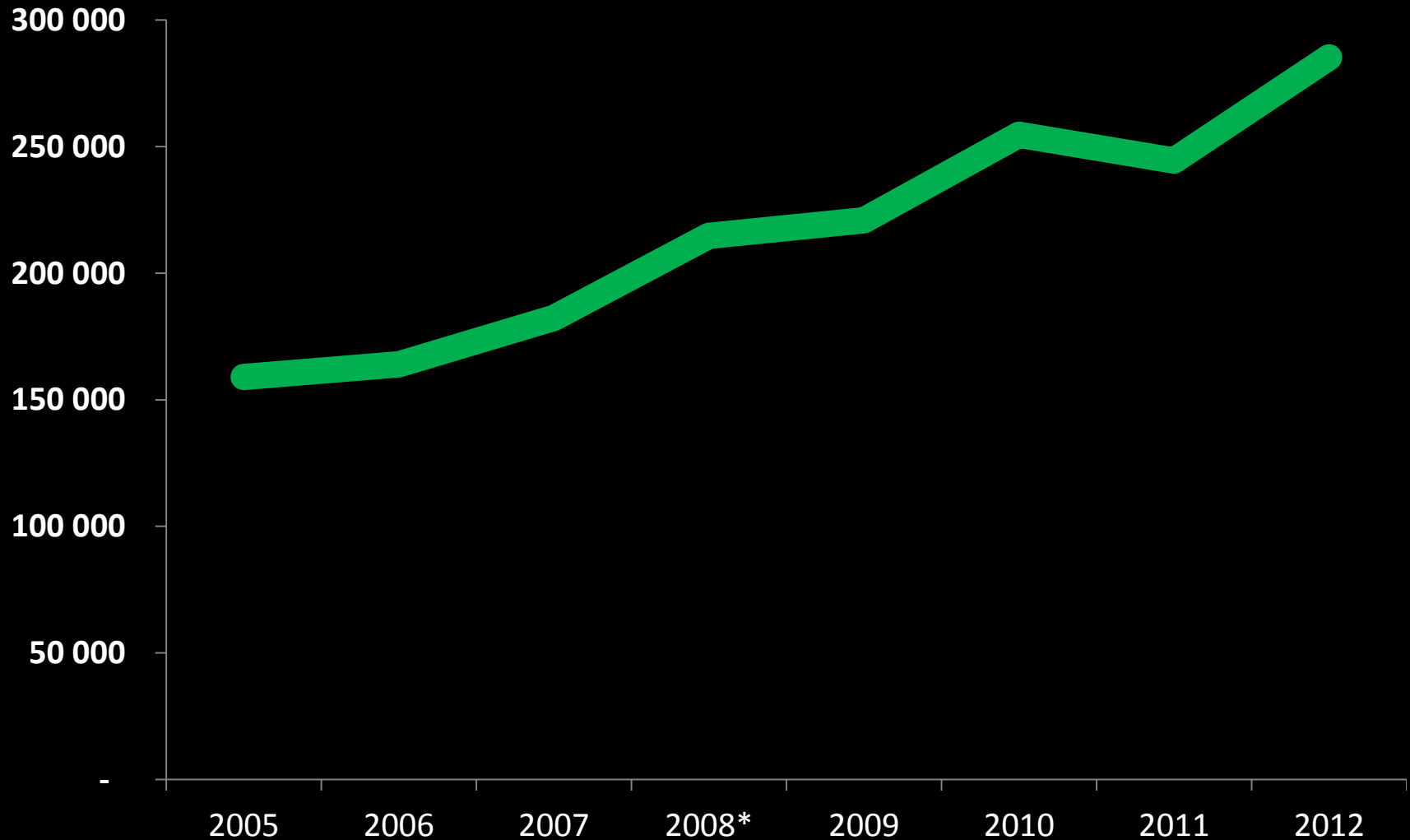
**Jordbruks-
fradrag**

**Egenkapital-
dekning**

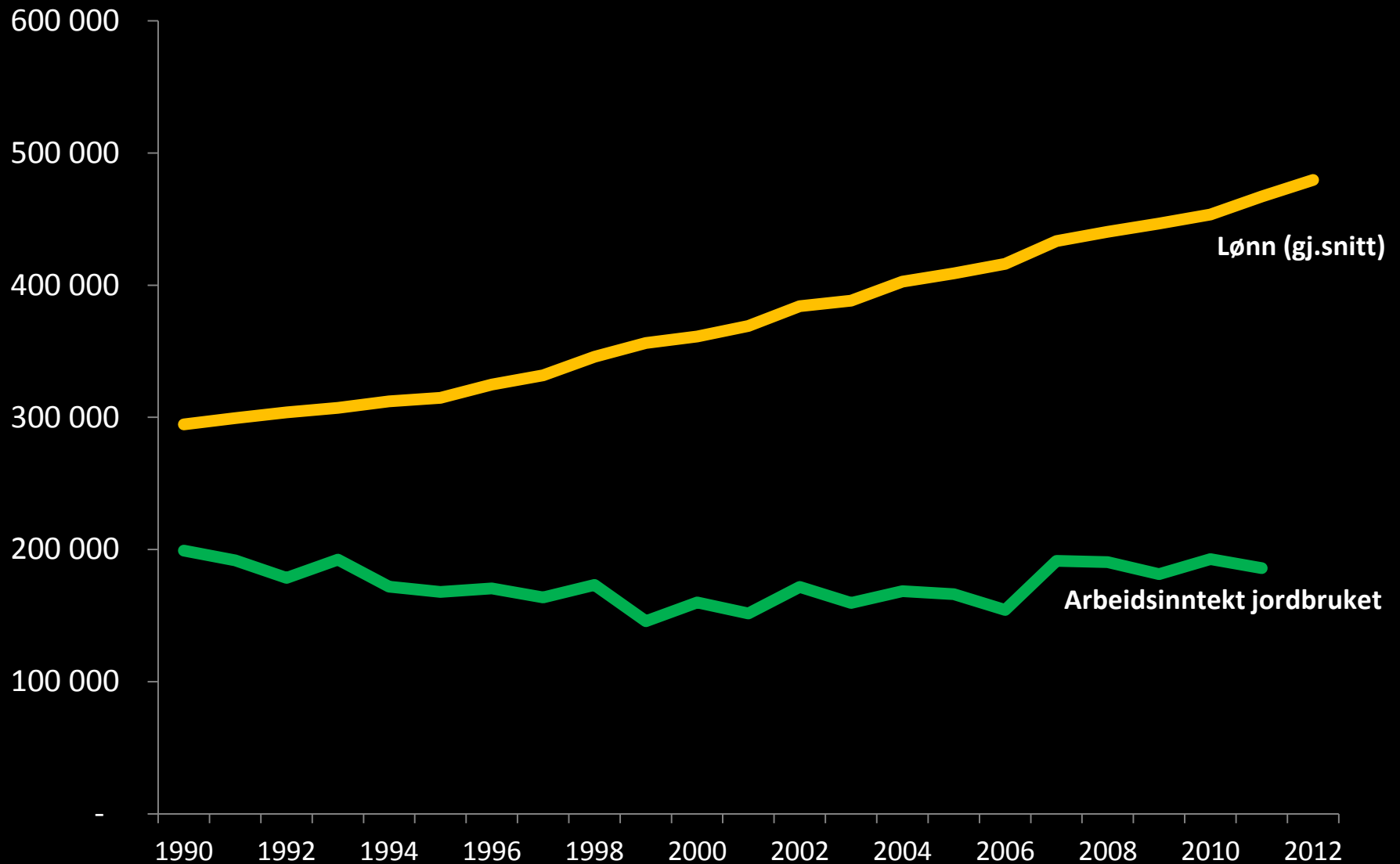
Arbeidsinntekt

**B
O
N
D
E
I
N
N
T
E
K
T**

Bondeinntekta på papiret

Regnskapstall (2012-kr)

FLERE
LESERE!

TORSDAG 16.05.13

NATIONEN

DISTRIKTENES NÆRINGSAVIS - NR. 110 - 2013 - www.nationen.no - LØSSALG KRONER 20

A-AVIS

* LANDBRUK · 8-9

Hurtigvoksende korn blir utsolgt

* NÆRINGSLIV · 16-17

Vernet fugleart hindrer pukkverk

* **Jordbruksoppgjøret · 4-5**

«En viktig barriere er brutt»

KOMMENTAR · 3

**JA, JEG
ELSKER**

«I morgen
er det 17. mai.
Noen synes
det er
skummelt
med norske
flagg og
nasjonal-
sang.»

Drude Beer
er kommentator i Nationen.

* LANDBRUK · 6

Melkebonde tilsto vanskjøtsel av dyr

En 43-årig melkebonde
møtte i retten denne uka,
tiltalt for brudd på dyre-
velferdsloven.

* EU · 7

UMB-direktør ønsker mer EU-forskning

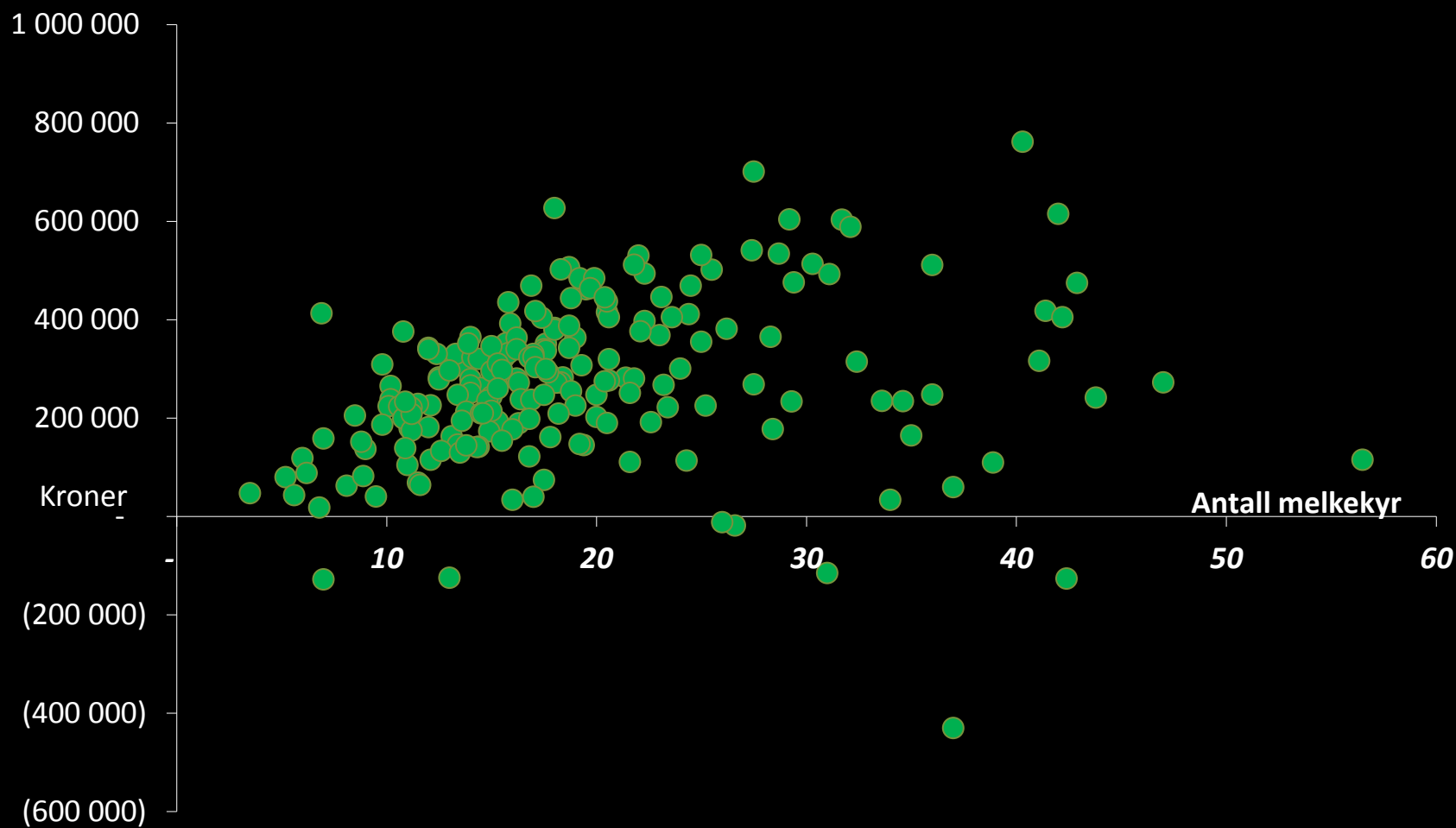
Ragnhild Solberg ved
UMB vil doble universi-
tetets deltagelse i EUs
forskningsprogrammer.

**Hvordan virker
jordbrukspolitikken?**

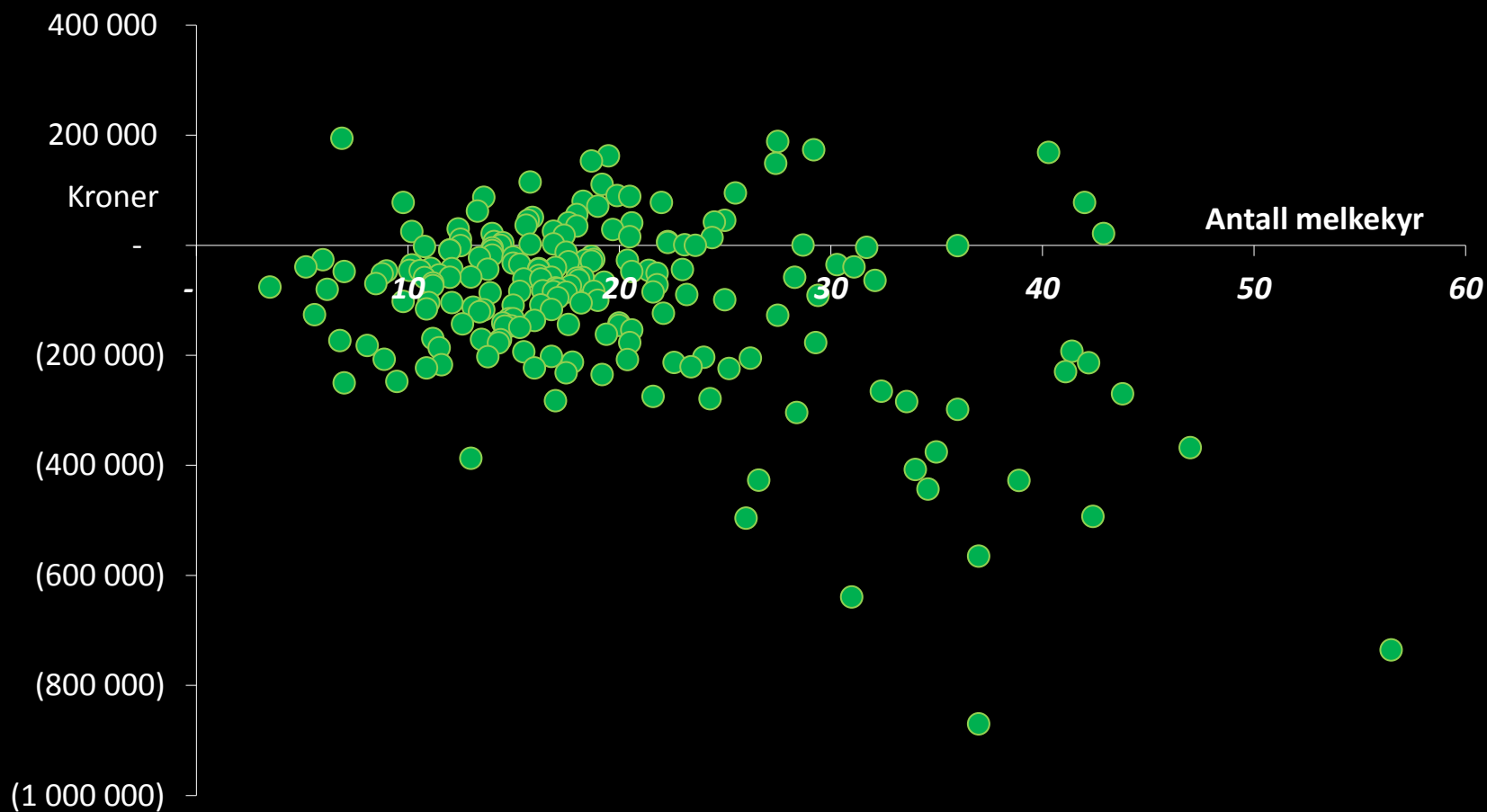
”Det er viktig og
nødvendig med
omstilling til større og
mer effektive enheter
for å sikre at
jordbruksnæringen blir
mer framtidsrettet og
mindre avhengig av
overføringer

Kommer det an på størrelsen?

Uten tilskudd

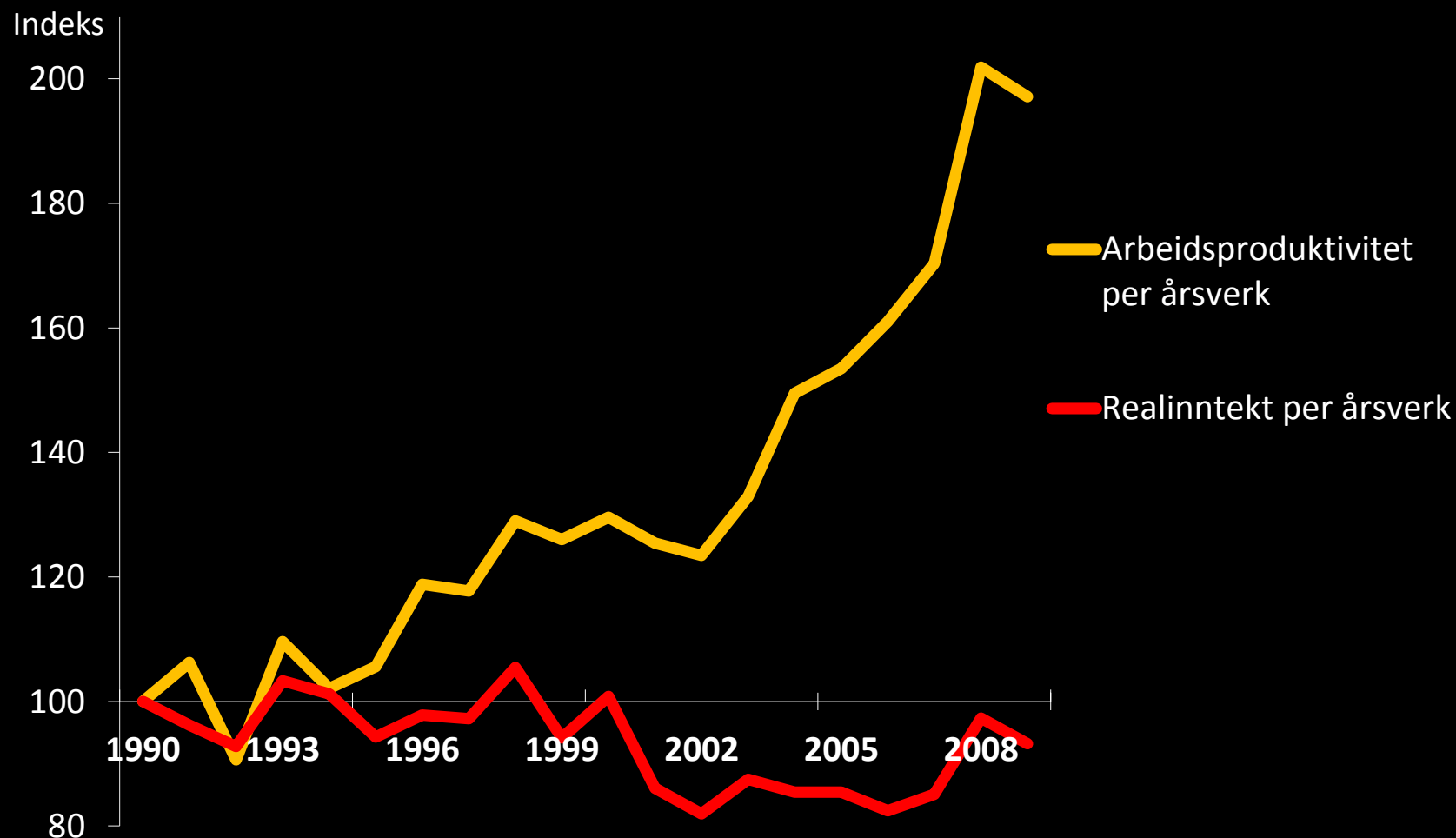

Svein Flåtten, Høyre

- Vi må innrette tilskuddene mer mot produksjon og mindre mot areal, slik at bønder stimuleres til å produsere mer. Det vil øke produktiviteten og gjøre jordbruket mer lønnsomt

Produktivitetsvekst i jordbruket

1990-2009

* Tilskotslistene

Halvparten av dei største mottakarane av tilskot med offentlege rekneskap fekk underskot i 2010. Samla gjekk selskapa i minus. Få tente pengar på jordbruksdrift.

Underskot for fem av dei ti største bruka

Nasjonen har sett på rekneskapa til dei største mottakarane av produksjonstilskot i jordbruket som ligg ut tala i berre regnskapsåret. Gjennomsnittet viser at dei fleste bedriftene alt med 10 mottaksprosenten i plus.

Millionerpluss likevel få vant
Halvparten av dei ti største, små eller tilskotsstøtta, fikk ett årsresultat i minus. To fikk mindre enn 100.000 kroner i plus, og dei største føretak med millionoverskot laente pengane på akkurat same jordbruket.

Grunnen til at vi er så små undervokst i den for ti år siden i 2010, er mindre vedlikehold på utrustning og lite betalt tilskot til skattebetaling. Det er på grunn av dette vi taper penger. Jordbruksdrifta går i minus, sier Carl Otto Løvenstøl, som er den største av jordbruksbedriftene i landet som fikk over millionen i overskott i 2010.

Endelig overskottet skal seg klart fra dei andre jordbruksbedriftene både i overskott, talt

på tilskott og overskott. Største Løvenstøl og deier jordbruksdrifta, som er den som mottar produksjonstilskot for, er den som del av den samlede overskott og aktivitet.

– Rundt 30 prosent av omsættingen kjem frå jordbruksdrifta. Vi har 1000 mål korn, 100 mål gress og 70 stykke av rasen Stenmetall. Vi prøver å drive eit moderne jordbruk, men det er svært utfordrende og dei går i minus.

– Kva end til for å få jordbruksdrifta lønnsamt?

– Eg meiner det er viktig å legge tilskott for store stotter og nasjonalt drift. Daasaten jobbar vi stadig med å redusere kostnadene, sier han.

Vor ikke rekneskapa på jordbruksdrifta gode i 2010?
– Ja, men og trur dei hadde vært enda vanskeligare med drift i mindre skala, sier Løvenstøl.

Ten på potete
Et av dei ti jordbruksbedriftene blant dei ti som kan seast å ha eit års overskott på jordbruksdrifta

Fakta

Tilskotslistene

- Utbetalingsprosenten i jordbruket ligger i to runder, og samlet utbetaling i 2010 er nær 1,7 milliard kroner på 46.295 brukere.
- Opp 277 mill. kr (+13%) i sum og mot 1202 foretak (+2,7%) i 2010.
- Produksjonsstøtte gir 10 prosent, og tilskottet i 2010 var på 1,7 milliard.
- Produksjonstilskot er ei effektiv og sikker måte å støtte opp under jordbruksdrifta.

er Hordaland AS i Hordaland. Årsresultatet i 2010 blei på godt over 800.000 kroner i plus for godgjorte til skatte, men det skal ikke lengre tilbake enn 2009 for det var nær 400.000 kroner i minus.

– 2009-resultatet var på grunn av at markaden for mottaksprosent krasja, og vi måtte gi bort poteter til for åmt over i lørdag i år. Kornprisen er høy, og det er mye som kan gjøres på jordbruksdrifta.

– I år er tilskott i halv størrelse og det er tilskott til kornprisen på halvparten av det som var i 2009. Det er over 100 mål poteter, 200 mål gress og nær 2000 mål korn. Det er 1,5 milliard kroner i plus for de tre selskapsbedriftene i selskapet. Elgarene er ikke aktive.

– Eg trur grunnen til at det går bra for oss er at dei er tilskott til

Underskot: Gjennomsnittet til deierne av dei største jordbruksbedriftene viser at og tilskottet girer om åtte del av tilskottet.

i selskapet, og at vi konsentrerer oss om å bli gode på det vi driver med, sier han.

Utsikter på representativitet
Årsresultatet i 2010 blei på godt over 800.000 kroner i plus for godgjorte til skatte, men det skal ikke lengre tilbake enn 2009 for det var nær 400.000 kroner i minus.

– I år er tilskott i halv størrelse og det er tilskott til kornprisen på halvparten av det som var i 2009. Det er over 100 mål poteter, 200 mål gress og nær 2000 mål korn. Det er 1,5 milliard kroner i plus for de tre selskapsbedriftene i selskapet. Elgarene er ikke aktive.

– Eg trur grunnen til at det går bra for oss er at dei er tilskott til

9 prosent av tilskottet til selskapsværdighet.
– Avkortning av tilskottet og mest for det første dyrt og målt verker vel det?
– Ja, spesielt er lagt opp til skatte.

– Kan tala være utslag av svak økonomi i deierne?

– Det er det, spesielt i deierne, men det er vanskelig å utelukke, men det skal ikke være forfekt med å generalisere ut fra disse tala, sier han.

SLAGNE SIKKERHETEN
Årsresultatet i 2010 blei på godt over 800.000 kroner i plus for godgjorte til skatte, men det skal ikke lengre tilbake enn 2009 for det var nær 400.000 kroner i minus.

nation.no

Sjå flere nyheter til dei jordbruksbedriftene på nation.no

jordbruksdrifta går i minus, og samla fekk dei ti største med offentlege rekneskap 170.000 kroner i underskot. Mange av dei største driv med korn og planteproduksjon eller mjølk og storf,

Fakta

Akjeselskap i landbruket

2010-rekneskapa til dei største mottakarane av produksjonstilskot i 2010, blant jordbruksbedriftene med offentlig rekneskap

Hovedspalten:	Føretakets navn	Tilskott samla 2011	Omsætning	Årsresultat	Utbetalt	Tilskott	Eigarar	Lønsutgifter	Drøgje	Fylke
1	Vaaler Samdrift DA	1 999 070	6 189 000	-101 000	0	4	6	1 569 000	Mjølking og storf	Alvøra
4	Løvenstøl og deier Carl O. Løvenstøl d/BNK	1 462 946	52 328 000	3 117 000	0	27	1	12 433 000	Avvikling	Gule
5	Edvold Landbruk AS	1 444 095	5 372 000	-650 000	0	0	2	370 000	Korn og planteprod.	Alvøra
21	Deierne Samdrift DA	1 342 331	6 623 000	-134 000	0	0	5	812 000	Mjølking og storf	Sør-Trøndelag
32	Østfold og Drift AS	1 035 568	8 862 000	-3 971 000	0	6	3	4 035 000	Rambeskytning	Vestfold
40	Hordaland AS	974 283	4 659 000	864 000	0	8	2	1 695 000	Husdyr og planteprod.	Hordaland
68	Sanctemaj Gård AS	919 508	2 778 000	-335 000	0	1	4	508 000	Skog og planteprod.	Nordland
82	Rim og Samdrift A	812 647	4 877 000	-393 000	0	0	7	843 000	Mjølking og storf	Sør-Trøndelag
112	Samdrift Landbruk DA	846 400	8 048 000	326 000	0	0	2	1 342 000	Gjennomsnittlig	Hordaland
120	Lunde og Gert AS	820 052	29 355 000	1 030 000	0	16	3	8 331 000	Gjennomsnittlig	Oppland
Samtalt		15 432 237	126 881 000	-179 000	0	62	35	35 411 000		

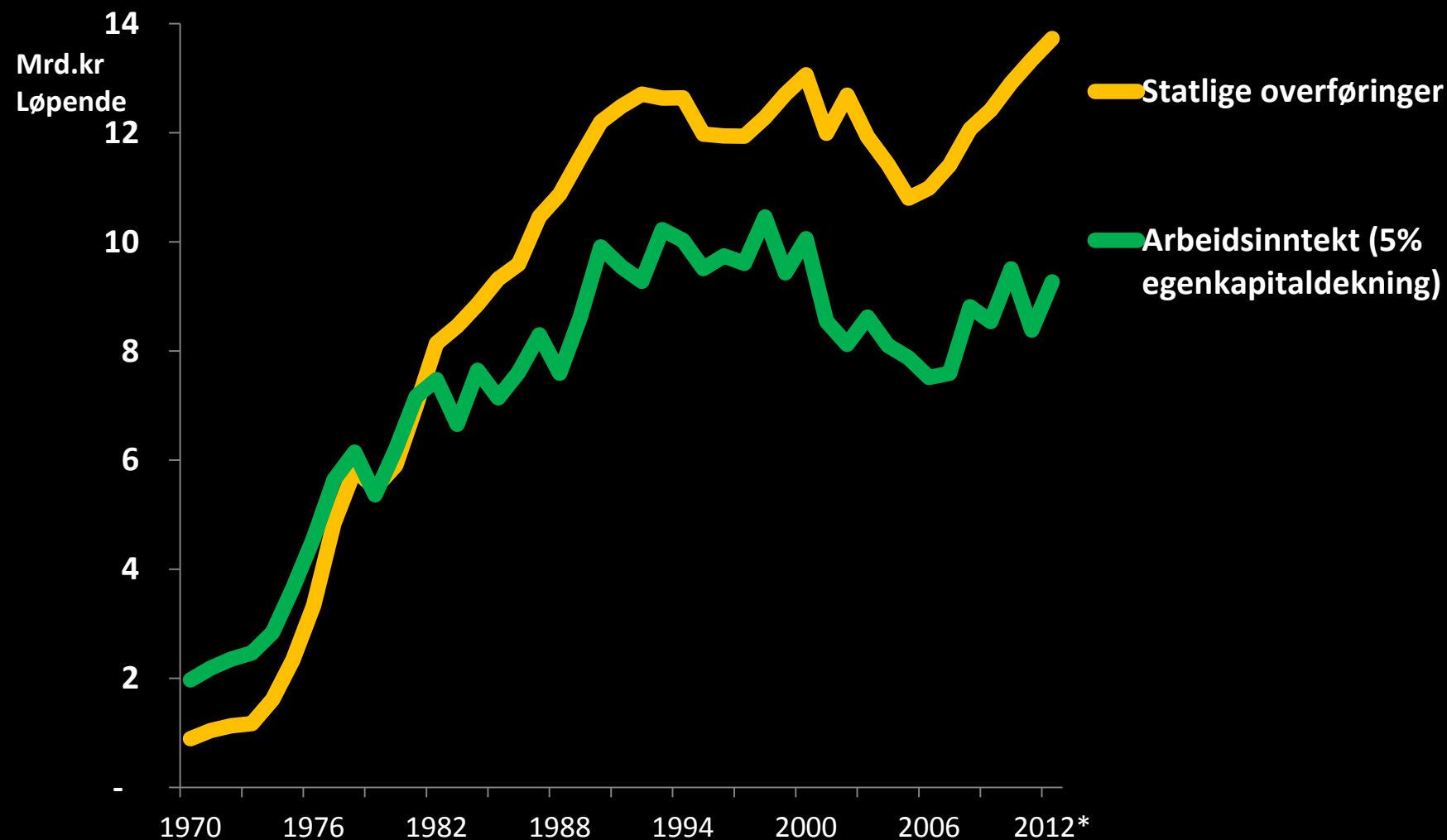
* I deierne er det 2009-tilskottet i 2010. Sjå også i deierne.

Leif Forsell, Dep.råd i LMD

**«...det er meningsløst å hevde at
det er stordriftsulempner innenfor
den skalaen vi har i norsk jordbruk**

Mindre avhengig av tilskudd?

Motstrømsmyten

- så godt som alle de tunge virkemidlene (i jordbrukspolitikken) har bremsing av strukturutvikling og sentralisering som uttalt formål eller virkning

**Redusert
kornareal**

**Lav
kornpris**

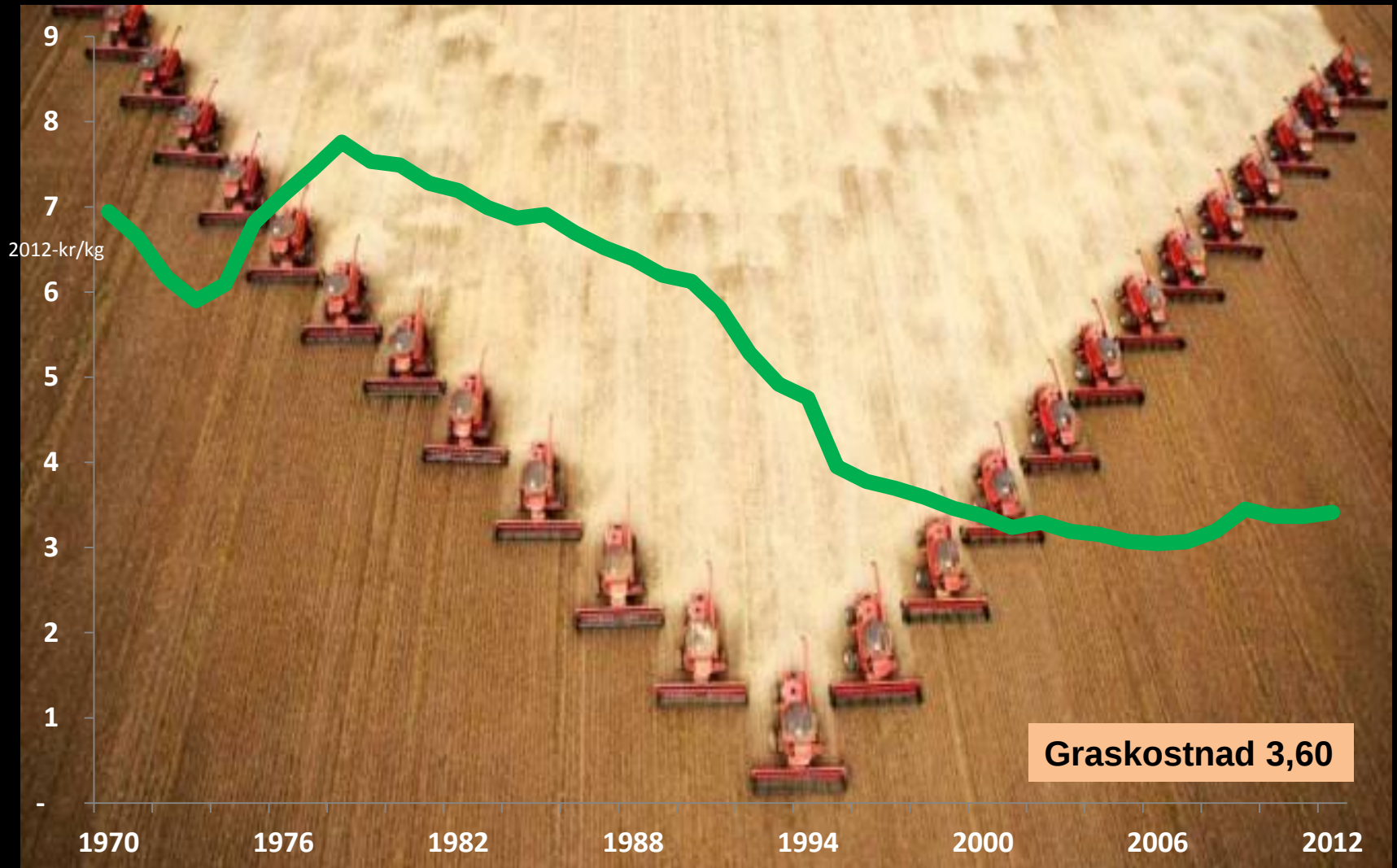
**KRAFTFÔR-
PRIS**

**Økt
Import**

**Redusert
grasareal**

**"Dyrt"
gras**

Kraftförpris

361.000.000.000 kr.: Forgældede landmænd er et alvorligt problem for Danmark

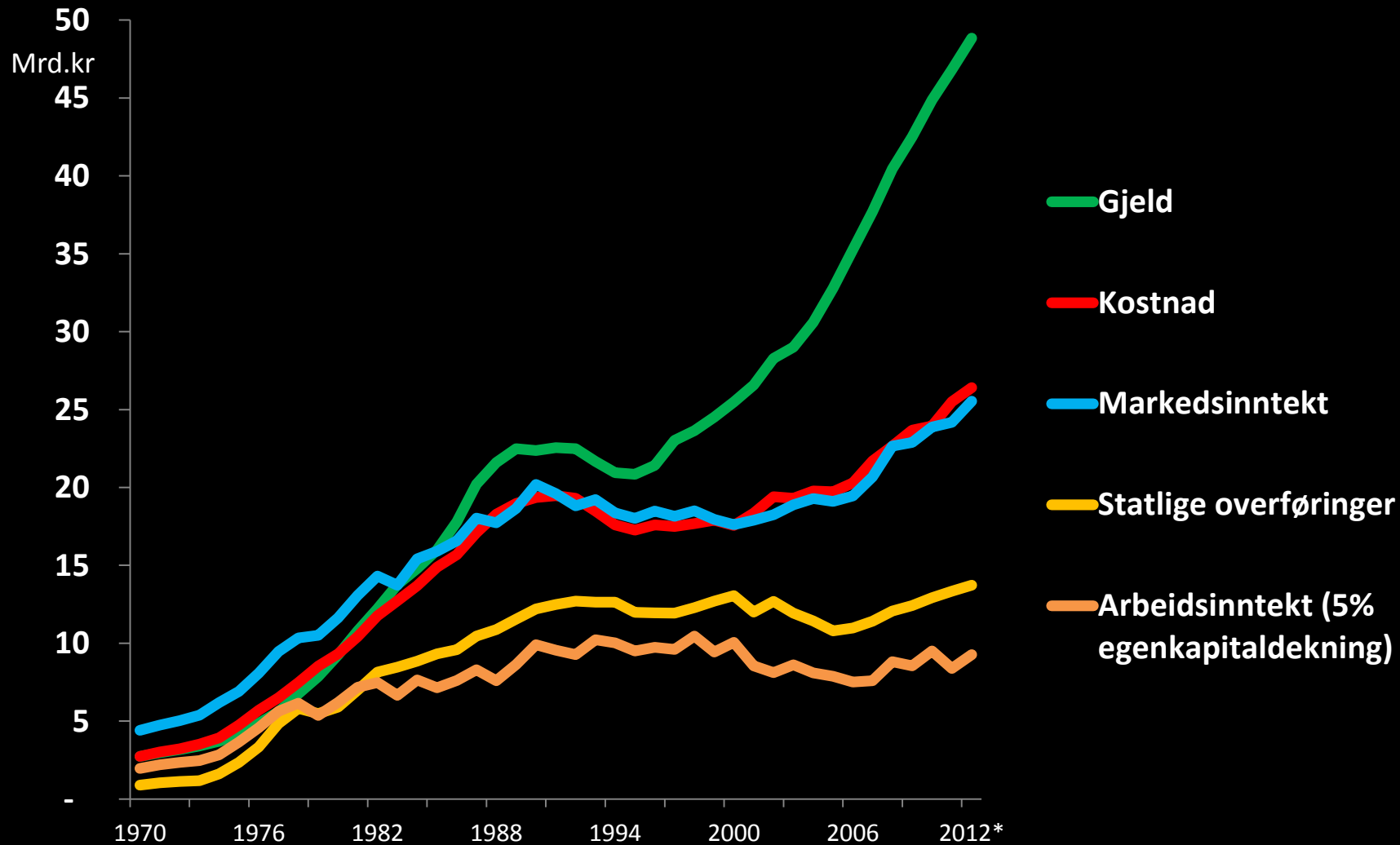
Dansk landbrug slæber rundt på kæmpe gæld, der kan udgøre fare for Danmark.

Landbruget er enormt sårbart, fordi de har så stor en gæld, og der skal meget lidt til at slå dem ud af kurs.

Mogens Ove Madsen, ekspert i landbrugsøkonomi og lektor ved Aalborg Universitet.

Økonomien i jordbruket (løpende kr)

Politiske forutsetninger

- Tilgang på billig kraftfôr

Politiske forutsetninger

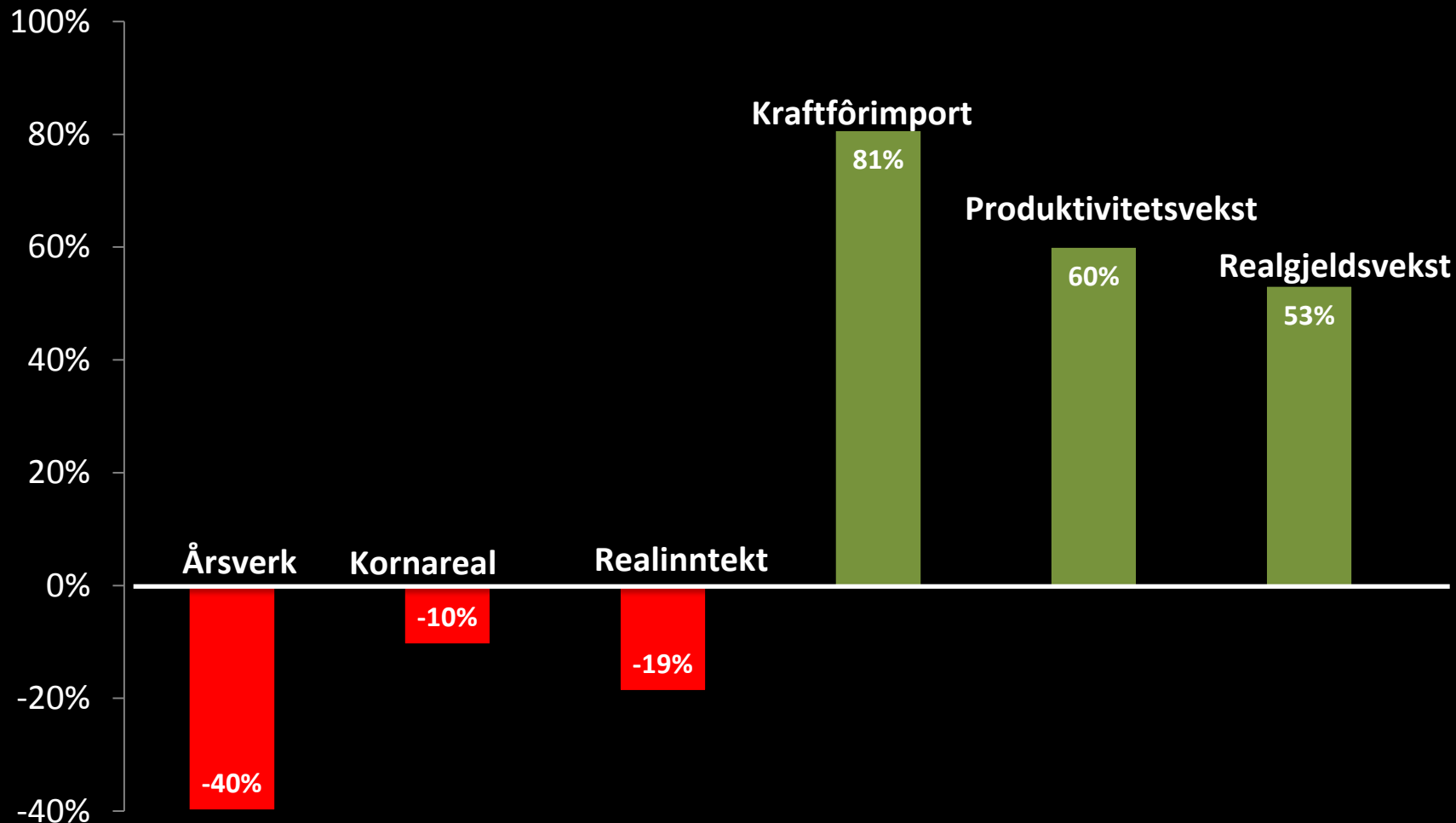
- Tilgang på billig kraftfôr
- Lave bondeinntekter

Politiske forutsetninger

- Tilgang på billig kraftfôr
- Lave bondeinntekter
- Subsidiert statskapital

Hvor er vi på vei?

Utvikling 2000-2012

Kilde: Totalkalkylen NILF, SLF, SSB

* Produktivitetsvekst 2000-2009

**Målene med
jordbrukspolitikken?**

Tidl. Dep.råd Per Harald Grue

- måloppfyllelsen av
landbrukspolitikken har
vært meget god. Faktisk
har vi truffet med innertier
for både sysselsetting og
effektivitetsutvikling

- om målet med landbruket
er å produsere mest mulig
billig mat, så er politikken
ekstremt vellykket

Riksrevisor Jørgen Kosmo

Sylvi Listhaug, landbruksminister

-Vi får høre at et kommunistisk system som ikke har vært endret noe særlig de siste 60 årene er den eneste måten å redde norsk landbruk på

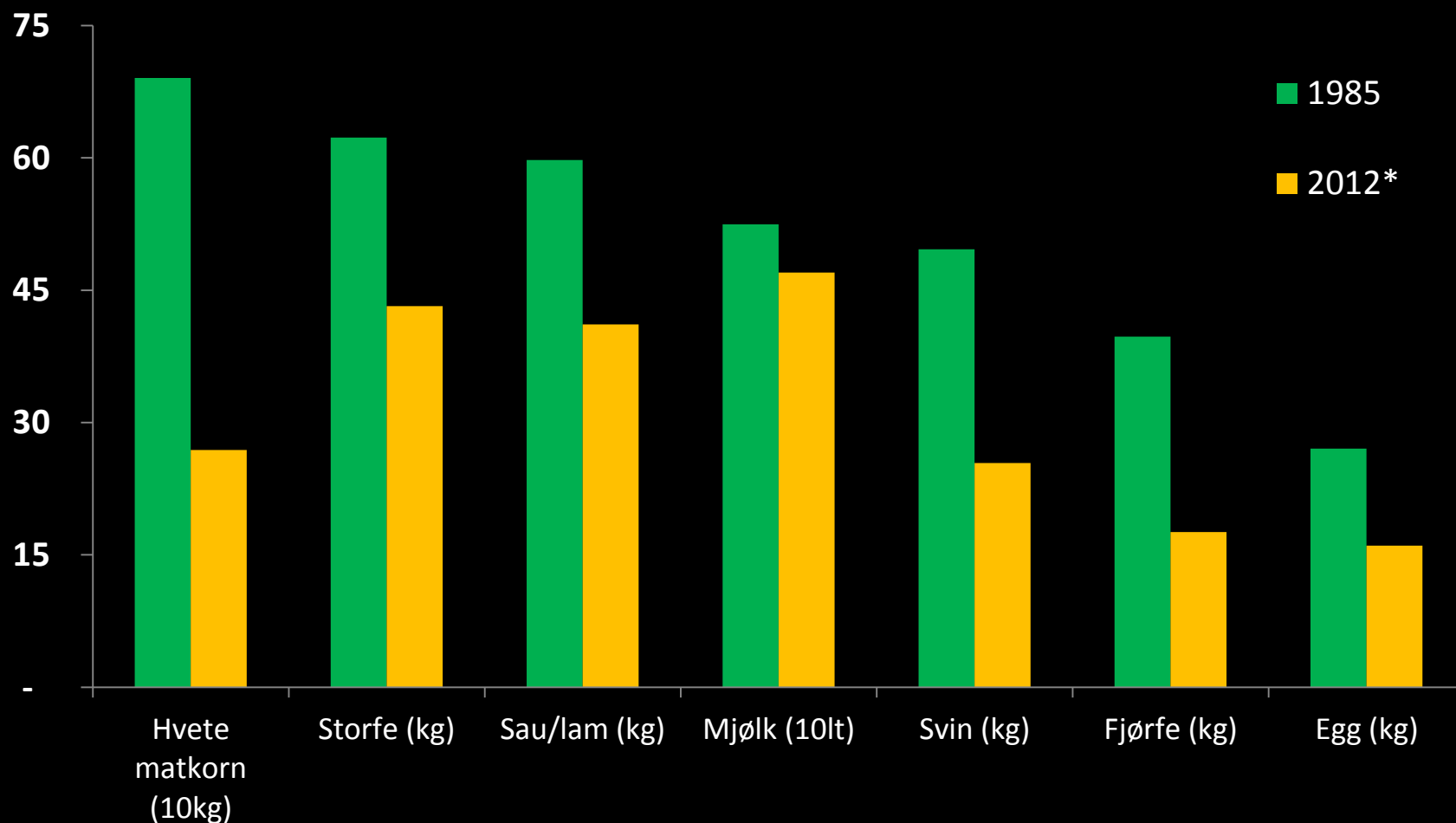
Reidar Almås, bygdesosiolog

- Hvis hun lener seg tungt på fagekspertisen i departementet kan hun gjøre en god jobb

- Bøndene har i alle år klart å få vanlige skattebetalere til å finansiere ulønnsomme arbeidsplasser i jordbruket ved skatter og meningsløse tollsatser på mat

Pris til bonden (2012-kr)

**- Vi må jobbe for å få redusert
avhengigheten av toll**

De systemtro:

De markedstro:

